

FORORD

"Vær hilset!" – Vi har den glede å presentere bind 1 av Brønnøy gårds- og slektshistorie. Det første i rekken av 7-8 bind med tema gård og slekt fra dagens Brønnøy – med bind 1-4 Brønnøy, bind 5 Brønnøysund og bind 6-8 Velfjord. Arbeidsmålet er en bokutgivelse annet hvert år. Deretter vurderes tema- og hendelseshistorie i to eller tre bind. Historien om ei bygd og en kommune skrives ofte på to måter: Den ene typen er "tema- og hendelseshistorie" – om næring, kultur og offentlig historie. I denne tradisjonen er historielagenes årbøker.

Den andre måten å skrive lokalhistorien på er å gi den en mer geografisk og personlig orientering. Det er det vi kaller en "gårds- og slektshistorie". Mye av historien er skapt der folk har bodd og arbeidet. De siste to tusen år har gården hatt en framtrekkende plass i organiseringa av Brønnøy-samfunnet. Her hos oss var kombinasjonen fisker - bonde det sterkeste uttrykket for denne tidsepoken. Ut fra dette kan gårds- og slektshistorie være et nyttig redskap for å få en oversikt, både helhetlig og detaljert; spesielt fra 1500-tallet til 1900 (og noe etter). For å harmonere med bøkene i Sømna og Bindal er slektsdelen avsluttet rundt 1900, mens brukerlistene er ført fram til dagens brukere.

Historieskriving er som å vandre langs en krokete sti med mange veivalg. Ei god bygdebok bør være fyldig, variert, korrekt, forståelig og levende. Ei troverdig bygdebok er basert på systematisk innsamling og forskning; - og som formidles både på en grundig måte og samtidig har et visst populærvitenskapelig preg. Utfordringa er å skape ei bygdebok der historien til alle er med. I den historiske epoken vi her omtaler går den sterkeste samfunnsmessige arbeidsdelinga mellom kvinne og mann. Utfordringa er også å få fram hverdagslivet - det normale og trauste, arbeidet og slitet, festen og gleden.

Brønnøy Bygdeboknemnd ble oppnevnt av kommunestyret i 1986. Nemnda består av fem medlemmer – to fra Brønnøy Historielag, to fra Velfjord Historielag og et fra Brønnøy kommune. I årenes løp har Brønnøy Historielag deltatt med Tore Åsberg, Unni M. Sandholm, Tutta Laukholm, Torbjørn Tilrem og Bjørnar Torgersen. Medlemmer fra Velfjord Historielag har vært: Arvid Sveli, Ranveig Vonheim Seip, Gerd Benum, Leif Lande, Elin Sveli og Thomas Falck Eliassen. Fra kommunen har Magnar Solbakk, Åsmund Granås og Peggy Granås deltatt. Ledere av bygdeboknemnda har vært Tore Åsberg, Tutta Laukholm og Bjørnar Torgersen. I alle år siden 1986 har Magnar Solbakk vært medlem og /eller sekretær for bygdeboknemnda.

Å fullføre Brønnøy bygdebok er et omfattende arbeid for å sikre kunnskap om vår felles fortid. De første 10-12 årene etter 1986 var det lite ressurser ut over dugnad til disposisjon. Etter hvert ble arbeidet tilført eksterne midler og personer med faglig interesse. Hovedfokus var på dette tidspunktet Velfjord. Samtidig, fra 1987 til 1996, kom det fire bind av Sømna bygdebok. Disse ble mål og ambisjonsnivå også for Brønnøy bygdebok. Mest mulig lik struktur på bygdebøkene i nabokommuner vil lette lesingen i et større geografisk område. Her bør nevnes at 14 gårder (Hongset-området) i nåværende Brønnøy kommune allerede er beskrevet i Sømna bygdebok. Gårdene i Tosen / Vassbygda er så langt planlagt inn i Bindal bygdebok.

Mot slutten av 1990-tallet begynte Tor Q. Mathisen (Sømna) arbeidet for Brønnøy bygdebok, først i ca. 20 % stilling. Fra nyttår 2004 har han arbeidet i 80 % for oss. Da Tor ble engasjert, trakk han Margaret Lynne Miller (Apple Valley, Minnesota USA) også inn i arbeidet med ytre Brønnøy. Deres arbeid er av avgjørende betydning for kvalitet og framdrift av Brønnøy bygdebok. Her bør også spesielt nevnes tekstbehandlingen til Roar Flatås, layout og bildeinnsamling ved Jon Holand, samt kartarbeidet til Einar Paulsen.

Det er også andre som fortjener takk og som har vært viktige bidragsytere til denne boka (og framtidige bøker): Brønnøyværingene og andre som har skapt den lokale historien. Dernest de som har sikret sporene og kildene. Her bør spesielt nevnes Norges første gårdshistoriske bygdebok – "Beskrivelse over Brønø hovedsogn" (1848) av John A. Nordhuus. Ei bygdebok skal også synliggjøre og løfte fram resultater av frivillig kulturvernarbeid. Både med tekst og bilder har historielag og privatpersoner deltatt. Bygdeboknemnda vil også takke kommunestyret for at de har sett viktigheten av en slik bokutgivelse og bevilget nødvendige midler.

Målet er å skape ei god bygdebok som kan styrke tilhørighet og identitet til Brønnøy; herunder et godt grunnlag for slektsforskning. Ei bygdebok bør også ha interesse for de som besitter disse gårdene og brukene i dag. Vår utfordring er å skape ei bygdebok som beskriver vesentlige deler av fortida og samtidig skal den ha betydning for framtida i Brønnøy. Å bruke bygdeboka til å formidle historien til nye generasjoner er en svært viktig oppgave. Vi ønsker også å skape ei god fortelling for de som ikke har gård og slekt her. Bind 1 starter med en kort innledning; med byhistorie i bind 5; samt senere ambisjon om tema- og hendelseshistorie.

Bygdebøker gjør seg i ei bokhylle, men først og fremst er de laget for å brukes. Ikke nødvendigvis for å leses fra perm til perm, men også som et hyppig brukt oppslagsverk. Det er vårt håp og ønske at boka vil være til glede og nytte for mange. Bygdebøkene vil forhåpentligvis ikke bare gi opplysninger, men også opplevelser og stolthet. Vårt felles mål er at "om hundre år skal ikke allting være glemt"; - tvert i mot. God tidsreise!

Bjørnar Torgersen

Bjørnar Torgersen

Peggy Granås

Peggy Granås

Torbjørn Tilrem

Torbjørn Tilrem

Thomas Falck Eliassen

Thomas Falck Eliassen

Elin Sveli

Elin Sveli